

Eörsi gyűlés

A noran Kiadó bemutatója - Múcsarnok, 2003. november 4, este 6 óra

Egy szerkesztőtől elvárható alapossggal készült és az *Egy szöveggondozó feljegyzései* címmel olvassa fel ismertetését. Ebben szó esik saját karrierjének kezdetéről, a lektorok sanyarú sorsáról, kiknek munkája a csillagászati fényképezéshez hasonlít, s a még szövegebb szövegről, ha van ilyen. Mindezt Kálmán C. György „hemzsegő helyesírási hibákat” felrovó észrevételeinek visszaverésével színesíti. Irodalmi szurkapiszka.

Soha nem láttam még itt ennyi embert, csodálkozik elismerően egy hang a csigalépcsőn torlódó sorban, útban a pince felé. Láta volna egy hete, Kéri Piroska bemutatóján kétszázan is voltunk, büszkélkedik egy másik. Tagadhatatlan: valami változik a Múcsarnokban. Az irodalommal kapcsolatos rendezvények kinőtték a háromdimenziós filmek vetítésére fenntartott termet, lassan új helyszín után kell nézni. Az este székek cipelésével, izgatott helyezkedéssel kezdődik, még így is jó páran állni kényszerülnek a zsúfolt teremben. A kiadó tulajdonos- igazgatója, Körössi P. József meleg hangon üdvözli az egybegyűlteket és ismerteti a menetrendet. Eörsi István *Zárt térben* című kötetét Eörsi János ismerteti, majd Révész Sándor osztja meg velünk gondolatait a szintén jelen lévő Eörsi László *Mítoszok helyett – 1956* című könyvéről, mindebben közreműködik Kulka János színművész. Oldani kívánva a várakozás feszültségét végül megjegyzi: „Direkt levágattam ma reggel a hajam és a szakállam, hogy ne hasonlítsak annyira Pistára”, a közönség nagy nevetve cáfol, röpködnek a poénok.

A kötelező felolvasás előtt a szerző (E. István) bevezet. Elmondása szerint regénye egyszerre több zárt térben játszódik, mint például a Lupa sziget, börtönök, az emberi test. A cselekmény főhőse bizonyos Borsi, aki persze ő maga. A névferdítésre azért volt szüksége, hogy szabadon fabulálhasson, fikcióba csomagolhassa a legkínosabb dolgokat. A részlet, amit ezután Kulka gyakorlott interpretációjában hallunk, brutalitásról és elmenekülésről szól, az országban összezárva élő nyilasokról és komcsikról, egy szűzies ágyról, a rajta heverő Borsiról és egy Erzsébet nevű külföldi újságíróról, illetve a köztük fekvő evezőlapátról. A szövegben szerepel egy József Attila idézet „Nincs senki, akire rámondjam / Örömet lelte nyomoromban”, ennek mentén rövid eszmefuttatás a kínzó kérdéstről, hogy kit okolhatunk rossz sorsunkért.

Eörsi János könyvbemutatókon szokatlan felütéssel indít, amikor mindenk előtt köszönetet mond a technikai kivitelezésért: „Fedélterv, Pauer Gyula, szöveget gondozta én.” – hullámozó röhögés jutalmazza. Egy szerkesztőtől elvárható alapossggal készült és az *Egy szöveggondozó feljegyzései* címmel olvassa fel ismertetését. Ebben szó esik saját karrierjének kezdetéről, a lektorok sanyarú sorsáról, kiknek munkája a csillagászati fényképezéshez hasonlít, s a még szövegebb szövegről, ha van ilyen. Mindezt Kálmán C. György „hemzsegő helyesírási hibákat” felrovó észrevételeinek visszaverésével színesíti. Irodalmi szurkapiszka.

A kötettről szólva kiderül, hogy a *Zárt térben* egy trilógia harmadik része. Az első *Versdokumentumok magyarázatokkal* címen az 1949-56 közötti időszakot mutatja be, az *Emlékezés a régi szép időkre* memoár az 1956-60 közötti börtönéveket jeleníti meg, a befejező kötet pedig 1989-ig viszi tovább a fonalat. A könyv gerincét a szerző indexre tett művének kései bemutatója adja, irodalmilag az újságíró nővel való, erotikus szemezést sem nélkülöző kapcsolat ad keretet. Műfaját nehezebb meghatározni – az első két darab sem passzolt össze –, mert István mindenáron be akarta fejezni a trilógiát. (Én nem látok ok-okozati összefüggést.) Legyen mondjuk önéletrajzi indíttatású regény fiktív keretben. Kulka közreműködésével újabb részeket hallunk a szerző ironizáló és parodizáló hajlamának

illusztrálására, **E. János** baromságnak titulálja a macsó fantáziálási részeket, majd önlopást leplez le. „Én vagyok a közgazdász a családban, mégis lenyűgöz, milyen gazdaságosan bánik a szövegeivel”.

Befejezésül a negyedik **Eörsit** szólítja, **Sárát**, ebben a minőségében a szerző unokáját, működjön közre a meglepetésben: az asztalon két bödön a regényben előforduló férfi, illetve női nevekkal, húzzon ezekből taláalomra hármat, és ha minden jól megy, megtudhatjuk melyik név kinek az álneve. Izgatott moraj, csillogó szemek. Tömöri az első, mire **E. István** közli, hogy a produkció ugyan „viccesen lett felvezetve, de egyre kínosabb”. Annyit elárul, hogy az életből csent mintát, regényében alaposan megkeverte az alakokat, Tömöri felesége nála egészen másvalaki neje, míg a szövegbeli Tömöri párja szintén élő személy, de valaki egészen másé a való életben. Találjuk ki, ha tudjuk, ki kicsoda. Tusai Tóth kritikus a következő rejtvény. Róla az derül ki, hogy emlékeztet Molnár Gálra, de mégsem egészen ő, nem mintha Molnár Gált nem szolgáltatná ki szívesen bármikor. Az utolsó feladvány bizonyos Jolán, aki (mármint a valódi) már a *Történetek egy hideg faházban*, illetve a *Jolán és a férfiak* miatt is meg akarta gyilkolni a 60-as években. „Két okból fognak rám haragudni: amit megírtam róluk, és amit kitaláltam. Az a nagy kérdés kinek melyik lesz a sértőbb.” – csigáz tovább **E. István**, de nem árul el titkokat. Végül, válaszul talán a gazdaságos szövegkezelését ért megjegyzésre, elmeséli, hogy ez tudatos döntés eredménye, nem érdekli mit írt már meg, ebben a könyvben mindent összehozott.

Eörsi László következik. *Mítoszok helyett – 1956* című kötetéből hallunk az „évfordulóhoz illő” részleteket, majd Révész Sándor gondolatai a mítoszok építésének és lebontásának szükségességéről, az egyensúly megtartásáról és **E. László** e téren kifejtett sztahanovista munkájáról, az általa generált vita fontosságáról. Révész meglátása szerint több meglepetéssel szolgál a kötet. Többek között kiderül, mennyivel izgalmasabb világ létezik a lerombolt mítoszok helyén: az idomított, tét nélkül unalmassá váló hősök helyett valós emberek valódi sorsokkal. Bonyolult, részletgazdag közelképet kapunk **E. László** jóvoltából, emberközelit és érzékenyet, melyben napvilágra kerülnek a belső folyamatok, világosan követhető a nemes és nemtelen célok keveredése. A szerző mániákus részletességgel, emberről emberre, kerületről kerületre tapogatja le a terepet, tudást ad, amit a mítoszgyártók persze nem szeretnek. És ezt még így hosszan, koncepciók pertől kivégzésig, hamis adatoktól hamis narratívákig, pesti srácoktól kormánylegitimációs vitáig, Mansfeld Pétertől Dudásig. Történelemóra és perújrafelvétel egyben.

Másfél óra telt el, egyre sűrűbb a levegő, egyre keményebb a szék, így már csak kívülről, pogácsával a kézben hallgatom a **három Eörsi** múltba révedő beszélgetését.

Pál Kata